

UDKAST

80-året for Danmarks befrielse - 12 tavler

Tavler skal opsættes på bygninger ejet af Københavns Kommune. Historierne til de 12 tavler er valgt ud fra den overordnede ramme at de skal minde nutiden om besættelsestiden i København ud fra lokale hændelser. De 12 tavler opsættes i Københavns 12 lokalområder.

Amager Vest: Islands Brygge Kulturhus, Njalsgade 13, 2300 København

80-året for Danmarks befrielse

27. januar 1943 gik luftalarmen i København: Royal Air Force angreb Burmeister & Wains dieselmotorfabrik på Christianshavn, og 32 bomber blev kastet over B&W. Fabrikken var vigtig for den tyske besættelsesmagt. Bomber faldt på Islands Brygge ved en fejl, og det britiske angreb betød, at 2300 mænd, kvinder og børn blev evakueret. 8 personer mistede livet, 25 blev hårdt såret og 43 lettere kvæstet. En af de fejlkastede bomber detonerede i Njalsgade 2 dagen efter angrebet.

Vanløse: Damhusengens Skole, Hirtshalsvej 6B, 2720 Vanløse

80-året for Danmarks befrielse

Ved Danmarks befrielse d. 5. maj 1945 var der mere end 250.000 tyske flygtninge i landet. De var flygtet fra Østpreussen, det nuværende Polen, i takt med at den sovjetiske hær rykkede frem mod Berlin. Skibe med flygtninge ankom til Københavns Havn i foråret 1945. Forsamlingshuse, fabrikker og skoler blev brugt til indkvartering. I maj 1945 husede 64 ud af 70 skoler i København tyske flygtninge, heriblandt denne skole. De sidste tyske flygtninge forlod Danmark i 1949.

Brønshøj-Husum: De Syv Have, Gerlevej 3, 2700 Brønshøj

80-året for Danmarks befrielse

Under den tyske besættelse af Danmark 1940-1945 var Folkestrejken i 1944 den største, fælles danske modstand. Over hele København var der strejker på arbejdspladser og spontane opstillinger af barrikader. Tyskervenlige forretninger blev smadret og plyndret. Tyskerne lukkede for gas, vand og el. Hårdest gik det til på Istedgade og Nørrebrogade, hvor flere mistede livet i kampe. På Husum Torv blev plakatsøjlen sat i brand og sporvognene kørte ikke.

Christianshavn: Prinsessegade 54, 1422 København K

80-året for Danmarks befrielse

Under den tyske besættelse af Danmark fandt mænd og kvinder sammen i hemmelige grupperinger for at yde modstand. En af de mest kendte modstandsgrupper hed Holger Danske. Den var opkaldt efter sagnfiguren Holger Danske, som til alle tider vil kæmpe for Danmark. De brugte blandt andet Vor Frelzers kirketårn som depot for våben. Ved Danmarks befrielse i maj 1945 talte gruppen 350 mænd og kvinder. 64 medlemmer af modstandsgruppen døde i kampen for frihed.

Nørrebro: Guldberg Skole, Sjællandsgade 18 / Stevnsgade 38, 2400 København N

80-året for Danmarks befrielse

Som konsekvens af den tyske besættelse blev Københavns vagtværn oprettet i 1944. Det danske politi var blevet opløst af tyskerne, og lovløsheden prægede København. Sortbørshandel, tyverier, overfald og drab. Ni vagtværnsstationer blev fordelt over byen - Station 4 lige her. Vagtværnet bestod af omkring 1000 personer, der kun var bevæbnet med knipler. Ni omkom i tjeneste. Værnet fungerede frem til d. 13. maj 1945, hvor det danske politi blev genindsat.

Indre by: Socialtjenesten, hjørnet af Bernstorffsgade og Tietgensgade.

80-året for Danmarks befrielse

Under den tyske besættelse 1940-1945 lå Københavns Kommunes socialtjeneste her. Embedsmænd herfra fik i 1943 opgaven at passe på forladte boliger og ejendele efter danske jøders flugt. Indbo blev registreret, lejligheder rengjort, der blev lukket for el, gas, vand og telefon. Hoveddøren blev låst, og lejen betalt i den jødiske ejers navn. Hvis lejligheden ikke kunne beholdes, sørgede embedsmændene for, at alt blev opmagasineret, til ejerne vendte hjem.

Amager Øst: Øresundsstien 5, 2300 København S

80-året for Danmarks befrielse

Området ved Tiøren og Femøren var under besættelsen af Danmark 1940 – 1945 losseplads for dagrenovation og industriaffald. Området var afsondret og blev et ofte brugt afgangssted for transporter til det neutrale Sverige, hvor danske jøder og modstandsfolk kunne søge tilflugt. Transporten foregik primært i mindre fiskerbåde.

Bispebjerg: Bispebjerg Kirkegård, Frederiksborgvej, København NV

80-året for Danmarks befrielse

På Bispebjerg Kirkegård er anlagt en fællesgrav for danske soldater, politifolk og modstandsfolk i afdeling 10. Her findes grave for danske soldater, som mistede livet d. 29. august 1943, da den danske regering trådte tilbage, og militær undtagelsestilstand blev indført. Her er grave for politibetjente, som døde i fangenskab i Tyskland og for frihedskæmpere. Britiske soldatergrave og fællesgrav for tyske flygtninge findes også her, samt grave for faldne tyske soldater.

Vesterbro: Kødbyen, Tvillingehallen, Staldgade 35

80-året for Danmarks befrielse

Den tyske besættelsesmagt beslaglagde Tvillingehallen til brug for værnemagten under besættelsen 1940-1945. Her blev der indrettet garage og vaskehal til de tyske køretøjer. Bygningen er et af de få steder, hvor der kan ses tydelige spor fra menige tyske soldater, som har ridset beskeder ind i de gule mursten. Beskederne blev indridset, når de patruljerede rundt om bygningen.

Østerbro: Nyboder Skole, Østervoldgade 15.

80-året for Danmarks befrielse

Nyboder Skole blev beslaglagt af tyskerne dagen efter besættelsen af Danmark d. 9. april 1940. Skolen blev brugt til flere formål: hovedkvarter for værnemagten og stabskvarter for militære enheder. På skolens tag blev der rejst to tårne til luftværnsskyts. Ved skolens indgang blev der opført en ny bygning som fungerede som vagtbygning. Under skolen blev der bygget bunkere.

Valby: Vigerslev Alle 10, 2500 København

80-året for Danmarks befrielse

24. januar 1945 kl. 23.35 blev nabobygningen, Carl Allers Etablissement, sprængt i luften. Sprængningen af det københavnske trykkeri og papirfabrik var Schalburgtage. En gengældelse som den tyske besættelsesmagt og deres dansk-tyske terrorgrupper udførte i besættelsestidens sidste år. Her var Petergruppen den mest frygtede. Aller stod bag mange af tidens populære bladudgivelser.

Kgs. Enghave: Vesterbro Ny Skole, Slesvigsgade 6, 1762 København

80-året for Danmarks befrielse

Under den tyske besættelse af Danmark blev skolen beslaglagt i 1943 og brugt som tysk kaserne og garage. Efter befrielsen i 1945 blev skolen brugt som interneringssted for danskere, der var under mistanke for at have samarbejdet med tyskerne. I årene 1945-1946 blev bygningerne brugt af det britiske "Civilian Interrogation Center", som efterforskede danskere i allieret krigsfangenskab. Efter 1946 genåbnede skolen for elever.